

Rolnummer 6335
Arrest nr. 161/2016 van 14 december 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg Luik, afdeling Verviers.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, P. Nihoul en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 23 november 2015 in zake J.D. tegen P.D. en R.C., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 18 januari 2016, heeft de Rechtbank van eerste aanleg Luik, afdeling Verviers, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre het bepaalt dat de vordering tot betwisting van een vaderlijke erkenning niet meer kan worden ingesteld door het kind na de leeftijd van 22 jaar of na één jaar indien het steeds geweten heeft dat de persoon die het heeft erkend niet zijn vader is, en dit in het geval waarin de vaderlijke erkenning niet overeenstemt met de biologische waarheid en op een bezit van staat berust dat niet voortdurend is ? ».

Memories zijn ingediend door :

- J.D., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Schmits, advocaat bij de balie te Verviers;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Depré en Mr. E. de Lophem, advocaten bij de balie te Brussel.

Bij beschikking van 21 september 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers P. Nihoul en E. Derycke te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 19 oktober 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 19 oktober 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

J.D. is geboren in 1988. Haar moeder, R.C., ontmoet P.D. in het begin van de jaren 1990 en huwt met hem in 1993. P.D. erkent J.D. in 1997. Het samenleven duurt ongeveer tien jaar. De echtscheiding van het echtpaar R.C.-P.D. wordt uitgesproken in 2006. In 2009 wil J.D. een procedure tot naamswijziging instellen. Daarnaast wenst P.D. haar uit te sluiten van zijn nalatenschap.

Op 15 september 2015 leggen J.D., haar wettige vader P.D. en haar moeder R.C. een « gezamenlijk verzoekschrift tot betwisting van het vaderschap » neer, waarin J.D. de nietigverklaring van de akte van erkenning op grond van artikel 330 van het Burgerlijk Wetboek vordert, aangezien P.D. niet haar biologische vader is.

Gelet op de feitelijke elementen van de zaak, is de Rechtbank van oordeel dat het bezit van staat « onvoldoende voortdurend » is om de niet-gegrondheid van de vordering enkel op die grond te verantwoorden.

Wat betreft de termijn voor het instellen van de vordering tot betwisting, stelt de Rechtbank vast dat J.D. in rechte had moeten treden alvorens de leeftijd van 22 jaar te bereiken, hetgeen in 2010 is gebeurd, aangezien zij steeds heeft geweten dat P.D. niet haar biologische vader was. De Rechtbank merkt evenwel op dat het Hof, bij zijn arrest nr. 96/2011 van 31 mei 2011, heeft geoordeeld dat artikel 318, § 2, van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt in een hypothese waarin het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot van de moeder dat was vastgesteld ten aanzien van het eisende kind, niet overeenstemde met de biologische waarheid, noch met de socioaffectieve waarheid. Bijgevolg beslist de Rechtbank het Hof de voormelde vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1. J.D., eisende partij voor het verwijzende rechtscollege, is van mening dat er moet worden geredeneerd naar analogie met de rechtspraak van het Hof betreffende artikel 318 van het Burgerlijk Wetboek en, in het bijzonder, naar analogie met de arresten nrs. 96/2011 van 31 mei 2011 en 18/2016 van 3 februari 2016. Zij zet uiteen dat uit die arresten blijkt dat artikel 318, § 2, van het Burgerlijk Wetboek artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt in zoverre daarin aan het kind ouder dan 22 jaar de verplichting wordt opgelegd het vaderschap te betwisten binnen de termijn van één jaar vanaf de ontdekking van het feit dat de echtgenoot van zijn moeder niet zijn biologische vader is. Zij is van mening dat hetzelfde geldt voor artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek, in zoverre daarin aan het kind ouder dan 22 jaar de verplichting wordt opgelegd de erkenning van het vaderschap te betwisten binnen een termijn van één jaar vanaf de ontdekking van het feit dat de man die het heeft erkend, niet zijn biologische vader is. Zij doet gelden dat elke andere oplossing een niet te verantwoorden discriminatie zou teweegbrengen tussen de kinderen die binnen het huwelijk zijn geboren, wier afstamming van vaderszijde vaststaat door een wettelijk vermoeden, en de kinderen die buiten het huwelijk zijn geboren en die het voorwerp van een erkenning van het vaderschap hebben uitgemaakt.

A.2. De Ministerraad « verwijst naar het standpunt dat hij onder meer in de zaken met de rolnummers 4957, 5517, 5609 en, naar analogie, 4960 en 6120 heeft verdedigd ».

- B -

Ten aanzien van de « memorie » van de Ministerraad

B.1.1. De Ministerraad heeft het Hof een « memorie » toegestuurd waarin hij zich ertoe beperkt te verwijzen naar het standpunt dat hij « onder meer » heeft verdedigd in vijf zaken, geïdentificeerd door het rolnummer ervan, waarin de eisende partij voor het verwijzende rechtscollege geen partij was.

B.1.2. Met toepassing van artikel 89, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof zendt de griffier een afschrift van de ingediende memories aan de andere partijen die een memorie hebben ingediend, waarbij die laatstgenoemden over een termijn van 30 dagen beschikken om een memorie van antwoord toe te sturen.

B.1.3. Een « memorie » die geen argumentatie bevat maar zich beperkt tot het verwijzen naar andere memories die in een andere zaak, met andere partijen, zijn ingediend, maakt het de geadresseerde van de in het voormelde artikel 89, § 1, bedoelde kennisgeving niet mogelijk dienstig erop te antwoorden, zodat de rechten van de verdediging van die partij en het beginsel van het contradictoire karakter van de debatten niet zijn gewaarborgd.

B.1.4. Uit het voorgaande vloeit voort dat de door de Ministerraad ingediende « memorie » uit de debatten moet worden geweerd.

Ten gronde

B.2. Artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« De vordering van de vader, de moeder of de persoon die het kind erkend heeft, moet worden ingesteld binnen een jaar na de ontdekking van het feit dat de persoon die het kind erkend heeft, niet de vader of de moeder is; die van de persoon die het vaderschap of moederschap opeist moet worden ingesteld binnen een jaar na de ontdekking van het feit dat hij of zij de vader of de moeder van het kind is; die van het kind moet op zijn vroegst worden ingesteld op de dag waarop het de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt en moet uiterlijk worden ingesteld op de dag waarop het de leeftijd van tweeëntwintig jaar heeft bereikt of binnen een jaar na het ontdekken van het feit dat de persoon die het erkend heeft noch zijn vader, noch zijn moeder is. De vordering van de vrouw die het meemoederschap van het kind opeist, moet worden ingesteld binnen een jaar na de ontdekking van het feit dat zij overeenkomstig artikel 7 van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten heeft toegestemd in de verwekking en de verwekking hiervan het gevolg kan zijn ».

B.3. Aan het Hof wordt een vraag gesteld over de bestaanbaarheid van die bepaling met de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre zij aan het kind ouder dan 22 jaar niet de mogelijkheid biedt de erkenning van het vaderschap te betwisten na de termijn van één jaar vanaf de ontdekking van het feit dat de man die het heeft erkend, niet zijn vader

is, in het geval waarin de door die erkenning vastgestelde afstamming niet overeenstemt met de biologische waarheid en niet op een voortdurend bezit van staat berust.

B.4.1. Artikel 22 van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft recht op eerbiediging van zijn privéleven en zijn gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald.

De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen de bescherming van dat recht ».

Artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« 1. Eenieder heeft recht op eerbiediging van zijn privéleven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan met betrekking tot de uitoefening van dit recht dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving nodig is in het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid, of het economisch welzijn van het land, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen ».

Artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« Het genot van de rechten en vrijheden, welke in dit Verdrag zijn vermeld, is verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status ».

B.4.2. De Grondwetgever heeft gestreefd naar een zo groot mogelijke concordantie tussen artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 van het voormelde Europees Verdrag (*Parl. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 997/5, p. 2).

De draagwijdte ervan is analoog aan die van de voormelde grondwetsbepaling, zodat de waarborgen die beide bepalingen bieden, een onlosmakelijk geheel vormen.

B.5. De prejudiciële vraag is soortgelijk aan de vraag die was gesteld in de zaak die aanleiding heeft gegeven tot het arrest nr. 77/2016 van 25 mei 2016, waarbij het Hof heeft geoordeeld :

« B.4.1. Het recht op de eerbiediging van het privéleven en het gezinsleven, zoals het door de voormelde bepalingen wordt gewaarborgd, beoogt in wezen de personen te beschermen tegen inmengingen in hun privéleven en hun gezinsleven.

Artikel 22, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens sluiten een overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven niet uit, maar vereisen dat die inmenging wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling, dat zij een wettig doel nastreeft en dat zij noodzakelijk is in een democratische samenleving. Die bepalingen houden voor de overheid bovendien de positieve verplichting in om maatregelen te nemen die een daadwerkelijke eerbiediging van het privéleven en het gezinsleven verzekeren, zelfs in de sfeer van de onderlinge verhoudingen tussen individuen (EHRM, 27 oktober 1994, *Kroon e.a.* t. Nederland, § 31; grote kamer, 12 november 2013, *Söderman* t. Zweden, § 78; 3 april 2014, *Konstantinidis* t. Griekenland, § 42).

B.4.2. De procedures met betrekking tot het vaststellen of betwisten van de vaderlijke afstamming raken het privéleven omdat de materie van de afstamming belangrijke aspecten van iemands persoonlijke identiteit omvat (EHRM, 28 november 1984, *Rasmussen* t. Denemarken, § 33; 24 november 2005, *Shofman* t. Rusland, § 30; 12 januari 2006, *Mizzi* t. Malta, § 102; 16 juni 2011, *Pascaud* t. Frankrijk, §§ 48-49; 21 juni 2011, *Krušković* t. Kroatië, § 20; 22 maart 2012, *Ahrens* t. Duitsland, § 60; 12 februari 2013, *Krisztián Barnabás Tóth* t. Hongarije, § 28).

De in het geding zijnde regeling voor het betwisten van de erkenning van het vaderschap valt derhalve onder de toepassing van artikel 22 van de Grondwet en van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.5. De wetgever beschikt bij de uitwerking van een regeling die een overheidsinmenging in het privéleven inhoudt, over een appreciatiemarge om rekening te houden met een billijk evenwicht tussen de tegenstrijdige belangen van het individu en de samenleving in haar geheel (EHRM, 26 mei 1994, *Keegan* t. Ierland, § 49; 27 oktober 1994, *Kroon e.a.* t. Nederland, § 31; 2 juni 2005, *Znamenskaya* t. Rusland, § 28; 24 november 2005, *Shofman* t. Rusland, § 34; 20 december 2007, *Phinikaridou* t. Cyprus, §§ 51 tot 53; 25 februari 2014, *Ostace* t. Roemenië, § 33).

Die appreciatiemarge van de wetgever is evenwel niet onbegrensd : om te oordelen of een wettelijke regeling verenigbaar is met het recht op de eerbiediging van het privéleven, moet worden nagegaan of de wetgever een billijk evenwicht heeft gevonden tussen alle rechten en belangen die in het geding zijn. Zulks vereist dat de wetgever niet alleen een afweging maakt tussen de belangen van het individu tegenover die van de samenleving in haar geheel, maar tevens tussen de tegenstrijdige belangen van de betrokken personen (EHRM, 6 juli 2010, *Backlund* t. Finland, § 46; 15 januari 2013, *Laakso* t. Finland, § 46; 29 januari 2013, *Röman* t. Finland, § 51).

Bij het uitwerken van een wettelijke regeling inzake afstamming dient de wetgever de bevoegde overheden in beginsel de mogelijkheid te bieden om *in concreto* een afweging te maken tussen de belangen van de verschillende betrokken personen, op gevaar af anders een maatregel te nemen die niet evenredig zou zijn met de nagestreefde wettelijke doelstellingen.

Zowel artikel 22bis, vierde lid, van de Grondwet als artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind verplichten de rechtscolleges om in de eerste plaats het belang van het kind in aanmerking te nemen in de procedures die op het kind betrekking hebben. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft verduidelijkt dat, bij het afwegen van de in het geding zijnde belangen, de belangen van het kind dienen te primeren (EHRM, 5 november 2002, *Yousef* t. Nederland, § 73; 26 juni 2003, *Maire* t. Portugal, §§ 71 en 77; 8 juli 2003, *Sommerfeld* t. Duitsland, §§ 64 en 66; 28 juni 2007, *Wagner en J.M.W.L.* t. Luxemburg, § 119; 6 juli 2010, *Neulinger en Shuruk* t. Zwitserland, § 135; 22 maart 2012, *Ahrens* t. Duitsland, § 63).

B.6. De wetgever heeft bij het hervormen van het afstammingsrecht, en in het bijzonder betreffende het recht inzake erkenning, er steeds naar gestreefd de waarheid zoveel mogelijk te benaderen (*Parl. St.*, Senaat, 1977-1978, nr. 305/1, p. 3) en het daarom mogelijk te maken de wettelijke afstamming te betwisten (*Parl. St.*, Senaat, 1977-1978, nr. 305/1, p. 12).

Tegelijkertijd heeft de wetgever echter ook getracht de ‘rust der families’ te respecteren, indien nodig ten koste van de waarheid (*Parl. St.*, Senaat, 1977-1978, nr. 305/1, p. 15), en eenzelfde stabiliteit inzake erkenning als die welke bestaat ten aanzien van een kind dat binnen het huwelijk wordt geboren, te creëren (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 904/2, pp. 101 en 115). De wetgever heeft het belang van het kind daarom als een prioriteit beschouwd (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 904/2, p. 115).

De hoofdbekommernis van de wetgever bij het invoeren van artikel 330 van het Burgerlijk Wetboek was bijgevolg het waarborgen van de rechtszekerheid voor het kind (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 904/2, p. 102).

B.7.1. De termijn van een jaar binnen welke de vordering van de vader, de moeder of de persoon die het kind heeft erkend en van de persoon die de afstamming opeist, dient te worden ingesteld, werd ingevoerd bij de wet van 1 juli 2006 tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan, en werd door de wetgever verantwoord door het feit dat het onontbeerlijk zou zijn de mogelijkheid tot betwisting van het vaderschap te beperken in de tijd, teneinde de afstammingsband veilig te stellen. Op die manier streefde de wetgever ernaar rechtsonzekerheid en onrust in het gezin tegen te gaan (*Parl. St.*, Kamer, 2003-2004, DOC 51-0597/014, p. 5) en de gezinscel van het kind zoveel mogelijk te beschermen (*Parl. St.*, Kamer, 2004-2005, DOC 51-0597/032, p. 14, en DOC 51-0597/026, p. 6).

B.7.2. De termijn van een jaar binnen welke de vordering van het kind na het ontdekken van het feit dat de persoon die het heeft erkend noch zijn vader, noch zijn moeder is, dient te worden ingesteld, werd ingevoerd bij artikel 370 van de wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen (I).

B.8. In het bijzonder voor wat de termijnen in het afstammingsrecht betreft, wordt door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens het invoeren van termijnen op zich niet strijdig geacht met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens; enkel de aard van een dergelijke termijn kan als strijdig worden beschouwd met het recht op eerbiediging van het privéleven (EHRM, 6 juli 2010, *Backlund* t. Finland, § 45; 15 januari 2013, *Laakso* t. Finland, § 45; 29 januari 2013, *Röman* t. Finland, § 50; 3 april 2014, *Konstantinidis* t. Griekenland, § 46).

Bovendien wordt door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aanvaard dat de appreciatiemarge van de nationale wetgever groter is wanneer er bij de lidstaten van de Raad van Europa geen consensus bestaat omtrent het belang dat in het geding is, noch omtrent de manier waarop dat belang dient te worden beschermd (EHRM, 22 maart 2012, *Ahrens* t. Duitsland, § 68). Daarnaast benadrukt het Europees Hof dat het niet zijn taak is om, in de plaats van de nationale overheden, beslissingen te nemen (EHRM, 15 januari 2013, *Laakso* t. Finland, § 41).

B.9.1. Het Hof heeft reeds meermaals de grondwettigheid onderzocht van de termijn van één jaar waarin artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek voorziet.

B.9.2. Bij zijn arrest nr. 139/2013 van 17 oktober 2013 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek geen schending inhoudt van de artikelen 22 en 22*bis* van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre het bepaalt dat de vordering tot betwisting van een vaderlijke erkenning ingesteld door de persoon die de afstamming opeist, moet worden ingesteld binnen één jaar na de ontdekking van het feit dat hij de vader van het kind is.

B.9.3. Bij zijn arrest nr. 165/2013 van 5 december 2013 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek geen schending inhoudt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met het Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre het bepaalt dat de vordering van de persoon die de afstamming opeist, moet worden ingesteld binnen een jaar na de ontdekking van het feit dat hij de vader van het kind is.

B.9.4. Bij zijn arrest nr. 139/2014 van 25 september 2014 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek geen schending inhoudt van de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre het bepaalt dat de vordering van de persoon die het kind heeft erkend, dient te worden ingesteld binnen een jaar na de ontdekking van het feit dat hij niet de vader van het kind is.

B.9.5. De voormelde arresten hebben betrekking op de termijn van één jaar wanneer de vordering tot betwisting van een vaderlijke erkenning wordt ingesteld door de persoon die de afstamming opeist of door de persoon die het kind heeft erkend, maar niet wanneer zulk een vordering door het kind wordt ingesteld.

B.10.1. Over de termijn van één jaar waarover het kind beschikt om een vordering tot betwisting van het vaderschap in te stellen, waarin artikel 318, § 2, van het Burgerlijk Wetboek voorziet, heeft het Hof zich wel al uitgesproken.

B.10.2. Bij zijn arrest nr. 96/2011 van 31 mei 2011 heeft het Hof, met betrekking tot een vordering tot betwisting van het vermoeden van vaderschap die door een meerderjarig kind tegen de echtgenoot van zijn moeder was ingesteld terwijl dat vermoeden noch met de biologische waarheid, noch, bij ontstentenis van een bezit van staat, met de socioaffectieve waarheid overeenstemde, geoordeeld :

‘ B.7. Uit de motivering van het vonnis van de verwijzende rechter blijkt dat, volgens de elementen van het dossier, het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot van de moeder dat te dezen was vastgesteld ten aanzien van de eiser voor de verwijzende rechter, niet overeenstemt met de biologische waarheid, noch met de socio-affectieve waarheid. Het Hof zal het onderzoek van de bij artikel 318, § 2, van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven termijn betreffende de vordering tot betwisting van vaderschap tot die hypothese beperken.

Het Hof moet dus nagaan of het voormelde artikel 318, § 2, niet op discriminerende wijze afbreuk doet aan het recht op de eerbiediging van het privéleven, zoals het is verankerd in artikel 22 van de Grondwet en in artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, van het kind dat, bij ontstentenis van bezit van staat, het vermoeden van vaderschap wil betwisten dat is vastgesteld ten aanzien van de echtgenoot van zijn moeder, door de termijnen die dat artikel 318, § 2, daartoe voorschrijft.

[...]

B.13. De rust der families en de rechtszekerheid van de familiale banden, enerzijds, en het belang van het kind, anderzijds, zijn legitieme doelstellingen waarvan de wetgever kan uitgaan om een onbeperkte mogelijkheid tot betwisting van het vaderschap te verhinderen.

B.14. Door te bepalen dat een kind het vermoeden van vaderschap dat is vastgesteld ten aanzien van de echtgenoot van zijn moeder niet meer kan betwisten na de leeftijd van tweeëntwintig jaar of na het jaar te rekenen vanaf de ontdekking van het feit dat diegene die de echtgenoot van zijn moeder was, niet zijn vader is, terwijl dat vermoeden met geen enkele biologische, noch socio-affectieve realiteit overeenstemt, wordt evenwel op discriminerende wijze afbreuk gedaan aan het recht op de eerbiediging van het privéleven van dat kind. Door de korte verjaringstermijn zou het kunnen dat dat kind niet meer beschikt over de mogelijkheid om zich tot een rechter te wenden die rekening kan houden met de vaststaande feiten, alsook met het belang van alle betrokken partijen, zonder dat een en ander kan worden verantwoord door de zorg om de rust der families te bewaren terwijl de familiale banden te dezen onbestaande zijn ’.

Bijgevolg heeft het Hof voor recht gezegd :

‘ In de in B.7 beschreven hypothese schendt artikel 318, § 2, van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens ’.

B.10.3. Bij zijn arrest nr. 18/2016 van 3 februari 2016 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 318, § 2, van het Burgerlijk Wetboek een schending inhoudt van artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre daarin aan het kind ouder dan 22 jaar een termijn wordt opgelegd van één jaar vanaf de ontdekking van het feit dat de echtgenoot van zijn moeder niet zijn vader is om een vordering tot betwisting van het vaderschap in te stellen.

Bij dat arrest heeft het Hof geoordeeld :

‘ B.13. Wanneer een kind meerdere jaren vóór het de leeftijd van 22 jaar heeft bereikt, ontdekt dat de echtgenoot van zijn moeder niet zijn vader is, biedt artikel 318, § 2, van het Burgerlijk Wetboek het kind niet langer de mogelijkheid om het vermoeden van vaderschap te betwisten zodra het de leeftijd van 22 jaar heeft bereikt. Dat kind, dat wordt verhinderd om dat vermoeden van vaderschap te betwisten, wordt eveneens verhinderd om na die leeftijd nog een vordering tot onderzoek naar het vaderschap in te stellen.

B.14.1. De procedures met betrekking tot het vaststellen of betwisten van de vaderlijke afstamming raken het privéleven, omdat de materie van de afstamming belangrijke aspecten van iemands persoonlijke identiteit omvat, waartoe ook de identiteit van zijn verwekkers behoort (EHRM, 7 februari 2002, *Mikulic* t. Kroatië, §§ 53 en 54; 13 juli 2006, *Jäggi* t. Zwitserland, § 25; 16 juni 2011, *Pascaud* t. Frankrijk, §§ 48-49).

B.14.2. Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens moet de wetgever, wanneer hij de regels inzake afstamming vaststelt, niet alleen rekening houden met de rechten van de betrokkenen, maar ook met de aard van die rechten. Wanneer het gaat om het recht op een identiteit, waartoe het recht behoort om zijn afstamming te kennen, is een diepgaande belangenafweging noodzakelijk (EHRM, 13 juli 2006, *Jäggi* t. Zwitserland, § 37; 3 april 2014, *Konstantinidis* t. Griekenland, § 47). Zelfs indien een persoon zijn persoonlijkheid heeft kunnen uitbouwen zonder zekerheid te hebben over de identiteit van zijn biologische vader, moet worden aangenomen dat het belang dat een individu kan hebben om zijn afstamming te kennen niet afneemt met de jaren, wel integendeel (EHRM, 13 juli 2006, *Jäggi* t. Zwitserland, § 40; 16 juni 2011, *Pascaud* t. Frankrijk, § 65). Het Europees Hof stelt eveneens vast dat uit vergelijkend onderzoek blijkt dat in een belangrijk aantal Staten de vordering van het kind om het vaderschap te doen vaststellen niet aan een termijn is gebonden en dat een tendens waarneembaar is om een grotere bescherming toe te kennen aan het kind (EHRM, 20 december 2007, *Phinikaridou* t. Cyprus, § 58).

B.15. In een gerechtelijke procedure tot vaststelling van de afstamming dient het recht van eenieder op vaststelling van zijn afstamming in beginsel dan ook de overhand te krijgen op het belang van de rust der families en de rechtszekerheid van de familiale banden.

B.16. Ook al bestaan er familiale banden, geconcretiseerd door het bezit van staat, of ook al hebben ze bestaan, toch doet de in het geding zijnde bepaling op onevenredige wijze afbreuk aan het recht op eerbiediging van het privéleven van het kind, door de korte verjaringstermijn die aan het kind de mogelijkheid zou kunnen ontzeggen om zich tot een rechter te wenden die rekening kan houden met de vaststaande feiten, alsook met het belang van alle betrokken partijen.

[...]’.

B.11. Het feit dat de artikelen 318, § 2, en 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek verschillende aangelegenheden betreffen, neemt niet weg dat zij beide nauw verband houden met het recht op de identiteit van het kind.

Wat de erkenning betreft, heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geoordeeld

‘ dat de erkenning net zoals de nietigverklaring van een afstammingsband rechtstreeks de identiteit raakt van de man of vrouw van wie de verwantschap in het geding is (zie, bijvoorbeeld, *Rasmussen* t. Denemarken, 28 november 1984, § 33, reeks A nr. 87, *I.L.V.* t. Roemenië (besl.), nr. 4901/04, § 33, 24 augustus 2010, *Krušković*, reeds aangehaald, § 18, en *Canonne* t. Frankrijk (besl.), nr. 22037/13, § 25, 2 juni 2015) ’ (EHRM, 14 januari 2016, *Mandet* t. Frankrijk, § 44).

Bovendien heeft de wetgever, zoals het Hof in zijn voormeld arrest nr. 139/2013 in herinnering heeft gebracht, een zo groot mogelijk parallellisme willen verwezenlijken tussen de procedure van betwisting van het vaderschapsvermoeden en die van betwisting van de vaderlijke erkenning. Zo zijn beide procedures, in de betreffende bepalingen, in vergelijkbare bewoordingen geformuleerd en wordt, voor beide procedures, in een zelfde termijn van één jaar voorzien om de vordering in te stellen.

Om soortgelijke redenen als die welke in het voormelde arrest nr. 18/2016 met betrekking tot artikel 318, § 2, van het Burgerlijk Wetboek zijn vermeld, is artikel 330, § 1, vierde lid, van hetzelfde Wetboek, niet bestaanbaar met de aangevoerde referentienormen ».

B.6. Bij het voormelde arrest nr. 77/2016 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schond in zoverre daarin aan het kind ouder dan 22 jaar een termijn wordt opgelegd van één jaar vanaf de ontdekking van het feit dat de persoon die het heeft erkend niet zijn vader is om een vordering tot betwisting van de vaderlijke erkenning in te stellen.

B.7. Om dezelfde redenen dient de prejudiciële vraag bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 330, § 1, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek schendt de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre daarin aan het kind ouder dan 22 jaar een termijn wordt opgelegd van één jaar vanaf de ontdekking van het feit dat de persoon die het heeft erkend niet zijn vader is om een vordering tot betwisting van de vaderlijke erkenning in te stellen.

Aldus geweest in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 14 december 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels